

idees

El preu del pensament

RICARD
Ruiz Garzón

«Déu ha mort» (Firmat: Nietzsche); «Nietzsche ha mort» (Firmat: Déu). L'acudit és, si no recordo malament, de *Los modernos*. Déus al marge, això ve a tomb pels primers volums de la Biblioteca de Grandes Pensadores (BGP) que Gredos i Círculo de Lectores presentaran aquesta tarda a Madrid, amb la presència del ministre Gabilondo i el catedràtic Emilio Lledó. Convé estar-hi ben atents, perquè la BGP podria convertir-se en una de les iniciatives editorials més destacades de l'any, si no de la dècada. Aquests primers volums, dedicats a Nietzsche i Wittgenstein, corregeixen l'acudit en més d'un sentit: demostren que, juntament amb

l'austríac i l'alemany, una trentena dels més grans filòsofs –Plató, Sèneca, Erasme, Leibniz, Herder, Marx i Ortega y Gasset, entre d'altres– segueixen prou vius per aspirar al favor dels lectors en l'era de l'e-book. ¿El seu reclam? «El paper és mort, ivisca el paper!».

Algunes dades per corroborar-ho: la BGP reunirà en un total de 38 volums de més de mil pàgines les obres selectes, en cuidada traducció acompanyada de l'original, dels autors imprescindibles de la història del pensament, encapçalats per generosos estudis introductoris (en els casos de Nietzsche i Wittgenstein, de Germán Cano i Isidoro Reguera, 100 i 113 pàgines) i acompanyats de cronologies, glossaris, fotografies, bibliografies i una infinitat d'extres formals, paper de qualitat inclòs, per a un tipus d'edició pensada per perdurar.

La Biblioteca de Grandes Pensadores reunirà 38 volums d'unes 1.000 pàgines

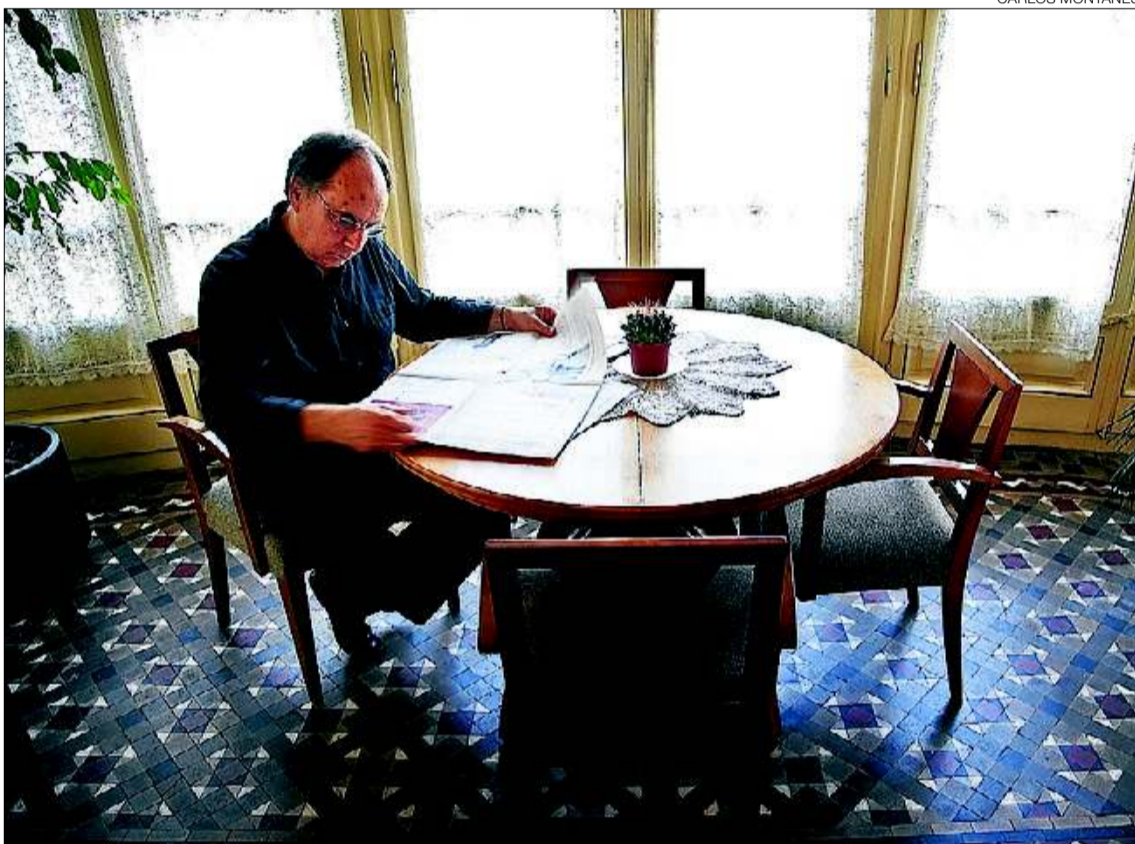
nyats de cronologies, glossaris, fotografies, bibliografies i una infinitat d'extres formals, paper de qualitat inclòs, per a un tipus d'edició pensada per perdurar.

No tindrà res a veure amb certes edicions de quiosc d'infausta memòria: en el format BGP, el *Tractatus* de Wittgenstein, *El contracte social* de Rousseau o *El príncep de Maquiavel*

tornaran el seu sentit a la idea de Biblioteca.

Un cop presentat el *publireportatge* –hi ha propostes que mereixen el coratge de l'aplaudiment–, arriba no obstant el cartesià dubte: ¿aconseguiran aquests primers volums, que seran dobles en uns dies i s'ampliaran a la primavera amb uns altres quatre que estaran dedicats a Kant i a Schopenhauer, convèncer els lectors perquè dipositin 59 euros per exemplar? El preu és just, fins i tot ajustat. Amb els temps que corren, no obstant, més d'un interessat encongirà la mà. Repeteixo, convé estar atents: amb els seus 6-8 títols a l'any, la BGP, funcioni millor o pitjor, farà pensar molt... ≡

CARLOS MONTAÑÉS

►► L'escriptor Jordi Coca fulleja premsa francesa, la setmana passada, a casa seva, a Barcelona. A la dreta, l'artista Christa Leem en tota la seva esplendor.

LLETRES ▶ NOVETAT

Jordi Coca homenatja la 'stripper' Christa Leem amb una novel·la

► «La nit de les papallones» s'inspira en la musa dels intel·lectuals dels 70

► L'autor retrata la nit barcelonina a cavall entre Bocaccio i el Paral·lel

ANNA ABELLA
BARCELONA

«Aquella noia meravellosa era una papallona amb polsim daurat a les ales, i per això mateix estava condemnada a morir cremada per l'escalfor dels focus...», escriu Jordi Coca (Barcelona, 1947) en la seva última novel·la, *La nit de les papallones*, premi Sant Joan Caixa Sabadell 2009 i que publica Edicions 62. Amb aquesta frase, a més de donar sentit al títol del llibre, defineix

el personatge de Carla, inspirat en la *stripper* Christa Leem, «una dona que ho va canviar tot en el petit món del *music-hall*» barceloní, i a qui l'autor, que la va descobrir a començaments dels anys 70 i la va ajudar a pujar, ret homenatge.

Però «no és un biopic ni pretenia escriure sobre la vida de Leem», diu Coca, que barreja realitat i ficció. Al costat d'un inventat periodista narrador, fosc i sòrdid, que escriu en un diari del Movimiento, «hi ha un entorn de personatges reals» –Fernanda, propietària d'El Molino, l'empresari Joan Estrada, Àngel Pavlovsky, la Bella Dorita, Ocaña, Joan Brossa...– que permeten mostrar com Leem va fascinar l'esquerra intel·lectual barcelonina de l'època, que la va convertir en mite i després la va oblidar. «Va ser víctima d'aquells anys», opina l'autor.

►► Christa Leem i Jordi Coca, els anys 70.

Leem va morir a causa d'un càncer el 2004, als 51 anys. Va tenir un èxit artístic fugaç; durant poc més d'una dècada va treballar a El Molino, va debutar el 1982 a *Cúpula Venus* gràcies a Estrada, a *Rocky Horror Show*, de Ventura Pons, i va protagonitzar el primer *striptease* de la televisió espanyola. Després va desaparèixer, engolida per l'heroïna.

La novel·la retrata els dos mons en què es movia, el més sòrdid i fosc del Paral·lel i el Barri Xino i el de la

MALTRACTAMENT

EL MÓN DELS TRAVESTIS

► Els travestis van ser molt maltractats a la Barcelona dels 70 i 80. «Es movien en un ambient sòrdid i molt *cutre* i eren molt perseguits. Costa d'imaginar fins a quin punt els apallissaven a la comissaria», relata Coca, que recorda que el seu amic Ocaña malparlava de la gent de la zona alta de la ciutat: «A mi aquests tios em paguen el sopar... em diuen que els vagi a pintar el pis... i després se'm volen tirar!», deia». I diu fent broma: «Tinc l'honor d'haver dormit a sota d'Ocaña, durant la mili. Compartíem llitera». «El món dels travestis m'atrau, té un morbo que em permetia donar una visió d'aquella nit en què Carla es perd».

Barcelona rica, sofisticada i «perfumada de Bocaccio. Allà es va construir el mite de Christa i es va enganxar a la coca». «Eren uns anys molt bojos. Abans de la mort de Franco la societat era una olla a pressió, hi havia necessitat de trencar coses», explica Coca, escriptor de llarg i premiat recorregut i membre del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts de Catalunya. «Ella era lliure moralment i sexualment, feia el que volia, i ho transmetia».

¿Per què era tan especial Christa Leem? «Va ser el Carles Santos del *music-hall*. Va trencar els esquemes d'aquell petit món. Va abandonar tots els atributs de les vedetes convencionals, les plomes, les joies, la immobilitat, el llenguatge *kitsch*. A l'escenari els seus moviments eren gairebé quotidians, aparentment mal fets, però els convertia en suggerents, carregats d'emoció i veritat», rememora Coca.

MUSA DE JOAN BROSSA // L'autor tenia uns 20 anys i treballava a l'Institut del Teatre quan la va veure actuar per primera vegada a Barcelona de Noche, en l'espectacle *Corbatas y ligas*, amb Àngel Pavlovsky. Influenciat per l'art avantguardista de Brossa, amb qui estava seleccionant els premis FAD Sebastià Gasch, va ser un dels que la van descobrir. «Em va impactar tant que li vaig dir a Brossa 'He vist una noia que fa unes coses fantàstiques'. 'Doncs anem a veure-la', va contestar ell. Va quedar absolutament fascinat. Van connectar de seguida i sempre es van entendre molt bé». Tant que es va convertir en musa del poeta, a qui li agradaven les coses essencials, nues, austeres. «Ella mateixa deia: 'A mi Brossa m'entén. Sap que jo no faig *striptease* sinó psicologia'», recorda Coca.

L'origen de *La nit de les papallones* es remunta al 1974, quan Coca va començar el projecte fallit d'un llibre sobre El Molino, amb el director de teatre Joan Castell i el fotògraf Joan Fontcuberta, per al qual va acumular molt material. Anys després, Rosa Regàs li va demanar un relat per al llibre *Barcelona, un dia* i va escriure un text sobre una vedet. «Em vaig quedar amb la idea que podia fer més», diu. I quan després de 20 anys sense saber res de Leem Coca es va assabentar de la seva mort, va decidir posar-se a escriure per recuperar la memòria d'aquella malaguanyada papallona. «Fa dos anys si posaves el seu nom a internet no existia», afirma l'autor. Ara qualsevol pot comprovar si segueix sent així. ≡